

Sygn. IX. GC. 491/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Kraków, 29 października 2013r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydz. IX Gospodarczy

w osobie sędziego SO Dariusza Pawłyszczke

protokółant st. sekr. sąd. Aleksander Powroźnik

po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym w Krakowie 29 października 2013r. sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. w K. przeciwko T. (...) Sp. z o.o. w K. o ustalenie, że strony nie są związane zapisem na sąd polubowny zawartym w umowie nr (...)

I oddala powództwo;

II zasądza od powódki na rzecz pozwanego koszty postępowania 10.000 (dziesięć tysięcy) zł.

Sygn. IX. GC. 491/12

UZASADNIENIE

Powodowy sprzedawca wniósł o ustalenie, że zawarty w umowie z pozwanym kupującym zapis na sąd polubowny jest nieważny, ewentualnie bezskuteczny, ewentualnie niewykonalny, ewentualnie utracił moc (p.1-4 pozwu). Powód w istocie żądał ustalenia, że stron nie wiąże zapis na sąd polubowny zawarty w umowie nr (...), przy czym brak mocy wiążącej zapisu powód uzasadniał alternatywnie jego nieważnością, bezskutecznością, niewykonalnością i utratą mocy. Także kolejne "żądanie" ustalenia, że zapis jest nieważny w odniesieniu do sporów nie wynikających z umowy nr (...) (p.5), nie jest w istocie odrębnym żądaniem, ponieważ w razie ustalenia niezwiązania stron zapisem tylko w odniesieniu do niektórych sporów i związania w odniesieniu do innych sporów sąd częściowo uwzględni powództwo i częściowo je oddala. "Żądanie" ustalenia, że zapis nie dotyczy sporów niewynikających z umowy nr (...) (p.6) także nie jest odrębnym żądaniem, gdyż mieści się w żądaniu ustalenia niezwiązania stron zapisem.

W odpowiedzi na pozew [k.73] pozwany wniósł o oddalenie powództwa, ponieważ:

1. niedopuszczalne jest orzekanie o mocy wiążącej zapisu na sąd polubowny na podstawie art. 189 K.p.c., gdyż jest to kompetencja sądu rozpoznającego spór objęty (ew. nieobjęty) zapisem,

2. zapis na sąd polubowny jest:

a) ważny, gdyż dostatecznie identyfikuje stosunki prawne nim objęte,

b) skuteczny, gdyż zawierający umowę w imieniu pozwanego A. D. był do tego umocowany,

c) wykonalny, gdyż obowiązek (a w istocie tylko możliwość) negocjacji przed wniesieniem pozwu do sądu polubownego nie oznacza niewykonalności zapisu,

d) nie utracił mocy, gdyż powód nie uchylił się skutecznie od skutków zapisu.

Sąd ustalił, co następuje:

Powodowy sprzedawca zaopatrywał pozwanego kupującego w (...). Od 1 stycznia 2004r. współpracę stron regulowała umowa nr (...) [k.58], do której załącznikiem były ustalane co rok Warunki handlowe sprzedaży. Warunki te

przewidywały na rzecz kupującego szereg opłat marketingowych i bonusów. Umowa zawierała zapis prorogacyjny na sąd właściwy dla siedziby kupującego (§ 13.3). W 2008 roku strony zastąpiły tę umowę niemal identyczną umową z 1 stycznia 2008r. [k.62] utrzymując zapis na sąd powszechny właściwy dla siedziby kupującego (§ 11.3).

Po 1 stycznia 2010r. strony zastąpiły umowę z 1 stycznia 2008r. umową nr (...) z datą 1 stycznia 2010r. [k.49] zawierającą zapis na sąd polubowny (§ 10). Ponadto strony zawarły opatrzoną tą samą datą 1 stycznia 2010r. umowę o świadczenie przez kupującego na rzecz sprzedającego usług promocyjnych [k.67] także zawierającą zapis na sąd polubowny (§ 16).

W maju 2011r. sprzedawca pozwał kupującego przed sąd polubowny o zapłatę 542.456,67 zł tytułem zwrotu zapłaconych kupującemu w 2008 roku opłat marketingowych i bonusów. Sprzedawca wniósł pozew do sądu polubownego w oparciu o zapis na sąd polubowny zawarty w umowie nr (...) i jednocześnie podniósł w pozwie zarzut nieważności tego zapisu. W toku procesu sprzedawca oświadczeniem z 13 października 2011r. [k.66] uchylił się od skutków zapisu na sąd polubowny zawartego w umowie nr (...) ze względu na bliżej nieokreślony w oświadczeniu podstęp kupującego. Wyrokiem z 5 marca 2012r. [k.341] sąd polubowny oddalił powództwo ze względu na wzajemne zrzeczenie się przez strony roszczeń za okres sprzed 1 stycznia 2010r. (§ 11.3 umowy nr (...)). Sąd polubowny uznał zapis na sąd polubowny za wiążący oraz obejmujący także spory powstałe na tle umów wiążących strony przed 1 stycznia 2010r.

W czerwcu 2011r. sprzedawca pozwał kupującego przed ten sam sąd polubowny o zapłatę 1.952.661,47 zł tytułem zwrotu innych opłat i bonusów zapłaconych kupującemu w 2008 roku także podnosząc w pozwie zarzut niewłaściwości sądu polubownego. Wyrokiem z 5 marca 2012r. [k.354] sąd polubowny zajął takie samo stanowisko jako w przytoczonym wyżej wyroku w poprzedniej sprawie.

Obydwa wyroki sądu polubownego sprzedawca zaskarżył przed sądami powszechnymi skargami o uchylenie, które zostały oddalone.

W czerwcu 2012r. sprzedawca pozwał kupującego przed sąd polubowny o zapłatę 48.800 zł tytułem zwrotu wynagrodzenia zapłaconego na podstawie umowy z 1 stycznia 2010r. o świadczenie przez kupującego na rzecz sprzedającego usług promocyjnych [k.67]. W tym postępowaniu powód nie kwestionował mocy zapisu na sąd polubowny zawartego w umowie o świadczenie usług promocyjnych. Wyrokiem z 24 stycznia 2013r. sąd polubowny oddalił powództwo, gdyż zapłacona przez sprzedawcę suma była wynagrodzeniem za usługi kupującego, a nie opłatą za przyjęcie przez kupującego towarów do sprzedaży.

Tuż po wniesieniu niniejszego pozwu sprzedawca pozwał kupującego o zapłatę 523.967 zł tytułem zwrotu opłat marketingowych i bonusów zapłaconych kupującemu w 2011r. (sprawa IX.GC.514/12), a kupujący podniósł zarzut zapisu na sąd polubowny zawartego w umowie nr (...). Zarzut zapisu na sąd polubowny nie został rozstrzygnięty na posiedzeniu 29 października 2013r. [k.411] - wspólnym z niniejszą sprawą - ze względu na spór co do tego, czy podstawą zapłaty spornej sumy 523.967 zł była wyłącznie umowa nr (...).

Powyższy stan faktyczny był niesporny i został ustalony w oparciu o oświadczenia stron na posiedzeniu 29 października 2013r. oraz zawarte w pozwie i odpowiedzi na pozew wraz z załącznikami.

Sporny był sposób i czas zawarcia umowy nr (...). Wg sprzedawcy w maju 2010r. kupujący wysłał mu mailem projekt umowy żądając jej natychmiastowego wydrukowania, podpisania i zwrotu kupującemu. Sprzedawca nie miał czasu na dokładne zapoznanie się z umową i nie zauważył zawartego w niej zapisu na sąd polubowny. Nie zauważył go także gdy w październiku lub listopadzie 2010r. otrzymał od kupującego pocztą egzemplarz umowy podpisany przez kupującego.

Kupujący przyznał, że umowa nie została podpisana 1 stycznia 2010r., lecz zaprzeczył opisanemu wyżej trybowi zawarcia umowy. Wg pozwanego umowa została zawarta najpóźniej pod koniec stycznia 2010r.

Powyższy spór jest nieistotny dla rozstrzygnięcia (art. 227 K.p.c.).

Sąd zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 189 K.p.c. można żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. W przepisie tym chodzi o stosunki prawne lub prawa w znaczeniu materialnoprawnym. Nie można żądać ustalenia niezwiązania zapisem na sąd polubowny, gdyż o mocy wiążącej zapisu może rozstrzygać wyłącznie sąd (powszechny lub polubowny) rozpoznający spór materialnoprawny, co do którego istnieje spór proceduralny, czy został on poddany pod rozstrzygnięcie sądu polubownego. W przypadku wielu sporów materialnoprawnych między stronami może się zdarzyć, że zapadną odmienne ostateczne rozstrzygnięcia co do mocy zapisu na sąd polubowny, lecz nie oznacza to możliwości żądania ustalenia mocy zapisu w trybie art. 189 K.p.c. Analogiczna sytuacja zachodzi w przypadku zapisu prorogacyjnego. Tylko sąd rozpoznający spór materialnoprawny może rozstrzygać o mocy zapisu prorogacyjnego i okoliczność, że w przypadku wielu sporów mogą zapaść odmienne rozstrzygnięcia co do sądu właściwego, nie oznacza możliwości ustalania sądu właściwego w trybie art. 189 K.p.c. 2.

2. Powodowy sprzedawca nie ma interesu prawnego w ustaleniu niezwiązania stron zapisem na sąd polubowny. Jeżeli sprzedawca żąda świadczenia od kupującego, to - jeśli podtrzymuje tezę o niezwiązaniu zapisem na sąd polubowny - może pozwać kupującego przed sąd powszechny, który - w razie podniesienia zarzutu zapisu na sąd polubowny jak w sprawie IX.GC.514/12 - rozstrzygnie o mocy zapisu. Natomiast jeśli sprzedawca zamierza wyjaśnić swoją sytuację spowodowaną żądaniami kupującego, to - jeśli podtrzymuje tezę o niezwiązaniu zapisem na sąd polubowny - może pozwać kupującego o ustalenie nieistnienia jego wierzytelności przed sąd powszechny, który rozstrzygnie o mocy zapisu na sąd polubowny, chyba że kupujący nie podniesie takiego zarzutu, a wówczas sąd od razu rozstrzygnie spór materialnoprawny.

Art. 189 K.p.c. nie służy uzyskiwaniu prejudykatów dla innych postępowań. Jego celem jest usunięcie stanu niepewności prawnej, gdy nie można jej usunąć w inny sposób (stąd wymóg interesu prawnego). Skoro samo ustalenie niezwiązania zapisem na sąd polubowny nie rozstrzyga żadnego materialnoprawnego sporu stron, to interes powoda w ustaleniu niezwiązania zapisem może podlegać ochronie tylko w postępowaniu, w którym moc zapisu jest przesłanką rozstrzygnięcia.

3. Nawet w razie uznania, że art. 189 K.p.c. może być podstawą ustalenia niezwiązania zapisem na sąd polubowny oraz że powód ma interes prawny w takim ustaleniu, powództwo podlega oddaleniu w zakresie sporów rozstrzygniętych wyrokami sądów polubownych (art. 366 K.p.c.).

koszty

Na podstawie art. 98 K.p.c. pozwanemu przysługuje zwrot kosztów zastępstwa w wysokości 1,4 stawki minimalnej. Skoro w sprawie o tej samej wartości przedmiotu sporu zakończonej nakazem zapłaty nakład pracy pełnomocnika na samo sporządzenie pozwu uzasadnia stawkę minimalną, to nakład pracy na sporządzenie odpowiedzi na pozew i udział w rozprawie uzasadnia 1,4 stawki minimalnej. Wielość zarzutów powoda wobec zapisu na sąd polubowny zmusiła pozwanego do obszernej odpowiedzi ustosunkowującej się do każdego z zarzutów powoda. Okoliczność, że sąd nie rozpoznawał tych zarzutów (nie oceniał ważności, skuteczności i wykonalności zapisu oraz nie badał, czy powód skutecznie uchylił się od zapisu) nie ma znaczenia dla oceny nakładu pracy pełnomocnika pozwanego, którego obowiązkiem było ustosunkowanie się do wszystkich tez powoda.